

ЖЕНСКИ СВЕТ.

ЛИСТ ДОБРОТВОРНИХ ЗАДРУГА СРПКИЊА.

ВЛАСНИК :

ДОБРОТВОРНА ЗАДРУГА СРПКИЊА НОВОСАТКИЊА.

ИЗДАЈЕ И УРЕЂУЈЕ

АРКАДИЈЕ ВАРАЂАНИН.

ИЗЛАЗИ :

СВАКОГ 1. ДАНА У МЕСЕЦУ НА ЦЕЛОМ ТАБАКУ.

Цена је годишња 1 фор.; за Србију 2½ динара.

Рукописи и претплата шаљу се на уредништво.

ГЕТЕ И ЊЕГОВА ЖЕНА.

(Из Љусова дела : „Гетов живот.“)

Једног од првих дана месеца јунија године 1788. шеташе се Гете сам по њему тако омиљеном перивоју, кад га свеже младо леполико девојче освоји и понизно се клањајући молбеницу му преда. Гете погледа најпре у сјајне очи молиличине па онда је одмах нежније загледао ону молбеницу, у којој га моле да упливом својим изради неко малено звање младу књижевнику, који јадно живи у Јени преводећи француске и талијанске ствари. Тај млади књижевник био је неки Вулпијус, чији је „Риналдо Риналдини“ некад силан свет умео да застраши. Његови разбојнички романи некад су били здраво популарни, но његово име чува од заборава сад још само то, што је био брат оној Кристини Вулпијусовој, која је у вајмарском перивоју предала Гету ону молбеницу и тим први корак крочила на ону стазу, која ју је довела до удадбе за Гета. Кристина је у многим погледу занимљива личност онима, које интересује Гетов живот, и љубав, коју је у Гета изазвала, исто тако као и самопрегорна верност, са којом га је пуних двадесет и осам година верно служила,

заслужила би бољи спомен него што јој се обично даје.

Њен је отац био један од оних несретника, чије пијанство целу породицу лагано али сигурно гони у беду и пропаст. Више је пута и капут с леђа продао, да може пити. Кад су му деца одрасла, морали су отићи од њега и сами гледати да заслуже кору хлеба: син се дао на књижевни сање а ћерке на то, да праве уметничко цвеће. Опште се мисли да Кристина није имала ама баш никаква образовања те подругљива пера веле, да је Гете узео своју слушкињу. Није она њему никад била слушкиња. А није била ни без образовања. Друштвени њен положај био је додуше веома скроман; но да није била необразована, сведочи већ то, што је Гете своје „Римске Елегије“ и „Метаморфозу Биљака“ за њу написао, и што је у њену друштво наставио своје оптичке и ботаничке студије. Колико је она ту разумевала, не може се рећи, но толико стоји, да би се Гету брзо било досадило разлагати јој, да она није живо схватала.

Ванредно даровита дабогме није била.

Највеличанственије своје идеје њој није могао казивати Гете, као што их је казивао бароници Штајновој. Но Кристина је имала природна разума, којим је лако и брзо схватала, имала је жив дух, топло срце и веома је вешта била домаћим пословима; била је весела, умела је уживати а и волела је, можда и претерано, као што би човек рекао по песмама, које је она Гету удахнула. Њена детињастост, вечита јој расположеност и бујност са свим је занела Гета, који је у њој гледао слободно и здраво чедо природино, образовањем не извучено из оригиналности своје. Била је као да је чедо бујне Италије, из које се Гете тек био вратио.

За што је није одмах узео? Он у опште није марио за женидбу а уз то је још разлика њихова друштвеног положаја била велика. Ни сама Кристина није хтела да пристане на то, да се венчају. Штар прича да су многи чули из њених уста, да је само она била крива те се њихово венчање толико одгађало. И то стоји, да кад је — о божићу 1789. — родила му сина, он је онда заједно са матером јој и сестром узео у своју кућу, и одношај је тај увек сматрао као брак. Но ма како да је он то тако сматрао, јавно мишљење није му опростило то, што је повредио друштвене законе. Свет га је гласно осуђивао па чак и они, који су му се дивили, нису без бола гледали тај одношај. „Народ“ — вели Шефер — „никад није опростио свом највећем песнику, што се тако огрешио о закон и друштвени обичај. Свет га је гласно осуђивао па чак и поштовачи му нису без бола гледали тај одношај.

Но треба бити праведан. С једне стране свако мора жалити, што Гете, ком је тако потребан био чист породични живот, није нашао такву жену, за коју би с поносом могао био рећи, да је његова, која би у сваком погледу била његова жена, његова домаћица, другарица му у животу; с друге пак стране свако, ко потпуно познаје прилике, мора признати да та тавна епизода има и своје светле стране. Па кад му је показана тавна страна, нарочито како је утецао на друштво, мора се узети у обзир и то, какве му је среће донео тај одношај у оно време, кад је био најостављенији и

најнесрећнији. Она му је створила радост очинства, за којим је жудело његово срце. Дала му је верне и самопрегорне љубави. Даровала му је да има ко ће му се бринути за домаће послове, и најпосле дала му је у домаћем кругу онај безбрижни мир, без кога је дотле вазда био.

Још и данас има (неиздано) једно његово писмо, на десет година после првога им познанства, у којем као оно љубавник жалп, што није на пут ништа понео од ње, па ма само њену папучу, да се осећа мање остављен. Да може изазвати такву љубав, зацело је Кристина морала бити са свим друга жена, него што је у Немачкој обично описују. Најпосле треба додати и то, да Гетова мати не само што је изјавила да је са свим задовољна, кога јој је син изабрао, него је одлучно одбијала дошаптавања свију, који су хтели да је увере о том, како свако осуђује Гета са тог одношаја.

Чудноват је суд људски. Аристотела ни са једног му дела нису тако клеветали као са великодушне му женидбе; на ни Гетово ниједно дело није проузроковало такав скандал као венчање му са Кристином Вулицјусовом. Доста су већ сматрали да је за њ срамота што ју је узео у кућу; али да ће велики песник, Прави Тајни Саветник, фактично урадити то чудо, да одношај свој према Кристини још законито и освешта — то је било више но што је могло друштво подпети.

Но баш је та мезалијансија поправила што се дало поправити. Много би боље било, да се тај одношај никад није ни створио био; но кад га је већ било, што се већма приближивао правом браку а већма удаљавао од прелазна посртаја, тим је постајао све здравији и моралнији.

Године и небрига уништиле су њене чари. Убитачна наклоност јој, коју су младост њена и живи јој дух умели још да држе у границама, после је са свим одређено изашла на видик. То можда порекло јој и прилике могу растумачити, ма да не могу и извинити, но мора човек на то гледати са сажавањем. Отац њен, као што знамо, пијанством је себе упропастио; старији јој брат уништио је лепе своје подобности сличном неумереношћу; а Кри-

стину, која је наследила ту убитачну наклоност, нису могле сачувати међе финансијског друштва, јер је она у Вајмару била искључена од сваког бољег друштва, баш због одношаја јој према Гету. Живела је повучено, свако ју је избегавао, те се морала са свим одати кући својој, а то је морало веома тешко бити тако живу и веселу створу. Како је уживала у весељу и игрању, то су је често виђали на ђачким и гранкама у Јени, навикла се и на вино а то јој је брзо упропастило лепоту и често проузроковало неприлике у кући. Шилер у свом једном писму од 21. октобра 1800. пише Кернеру. „Гете сад у опште слабо пише, ма да је неусисно богат предметима и снагом. Не осећа се са свим добро, са свим лако; јадне његове прилике у кући тако га унесрећавају а он је веома слаб да их отклони.“

Веома слаб да их отклони! Тако је, у том лежи трагедија, тим је растумачено све. Како је био нежан, како никад ником није хтео што да натруни, није смео ни тај одношај да скине себи с врата. Волео је сам да пати него другима да нанесе патње. Свету се такво стрпљење чини несхвативо. То стран човек не зна како су претурили преко главе прве тешкоће и како се очелчило стрпљење, стављано све на нову и нову пробу; не познаје наде у промену, које задржавају човека од насилна корака; не зна како се љубав ухвати о наде и како их не пушта, у пркос свим невероватностима. Стран човек види само нека јасна факта, која су му непротумачива с тога, што не види оне безбројне ситне и fine верижице, које везују та факта; не види патникову душу, како се опире злу, које све већма отима маха и како се најпосле пода и труди да мирним лицем затаји јад. Лако је нама рећи: За што се није Гете наједаред растао од ње? Али тај растанак не би био лак. Та жена била је мати његову детету, драгана његову срцу, коју је још и сад љубио. Гете је био сувише слаб, да отклони тај одношај; но био је доста јак да га поднесе. Шилер је то, по рођеном свом моралном нагону, погодио. „Волео бих“ — пише једном приликом — „кад бих Гета могао оправдати и с обзиром на породичне му при-

лике, као што га могу да оправдам у свачему, што се тиче књижевништва му и живота му у друштву. Али на жалост, погрешно схватајући породичну срећу и туђећи се брака, ушао је у такав одношај, који га сад тишти и унесрећава, но он, на жалост морам рећи, и сувише је слаб и сувише добра срца, а да би га се могао отрести. То је једина његова слабост; но чак и та слабост стоји у тесној свези са племенитом страном његова карактера, не шкоди он њоме ником, само себи.“

Па тако су пролазиле године. Кристијине многе лепе особине надокнађавале су њезине лоше стране. Гете ју је искрено љубио а она је свим срцем била њему одана. Па у педесет и осмој његовој години, кад су га неприлике после јенске битке упутиле на „потребу, да се уз пријатеље са свим приљуби“, — од пријатеља његових ко је могао заслужити ближе место од Кристијине? Одлучио је, да се венча с њом.

Не може се знати, да ли је Гете већ пре на то мислио, да ли је тај план у њему сазревао и да ли га је баш сад извео само с тога, што је Вајмар у то време и сувише имао главобоље са својом невољом а да би доспевао да води бригу и о његовим приликама, — или је тежња, да легитимује свог сина, баш за тих бурних дана дошапнула му ту мисао? Пример мисли да је за то, што је хтео Кристијини да захвали на храбрости јој и енергији посред метежа; но не ће бити згодно узети тај разлог, јер по сведошћу саме Кристијине Гете је њој понудио венчање још за првих година познанства им. Како ту нема позитивних података, мора се човек задовољити највероватнијим. Замишљајући и да је још пре вољан био да се венча, можемо протумачити за што то није урадио тако дуго. У Гета је било чудновато неко оклевање, кад је ваљало урадити што одлучно; то је у толико чудније, што је, кад се једаред на што решио, био непоколебив. Гете, знајући за своју колебљивост, приписивао ју је тому, што никад није дошао у такве прилике, које би захтевале брзу одлуку, и што ни сам није привикавао своју вољу на одлучан корак. Но прави ће се разлог крити дубље: у природи психолошкога делања а не у случајним приликама.

Но било сад како му драго, доста то, да се Гете 19 октобра, дакле на пет дана после јенске битке, свечано венчао са Кристином пред својим сином и пред својим тајником Римером.

Ко познаје свет, моћи ће замислити колико је негодовање Гете изазвао тим; пријатељи његови међу тим одлучно су

одобравали, што се исплео из свога незгоднога положаја. Од то доба ко се према његовој жени није понашао уљудно, није могао од Гета очекивати добар дочек. Кристина пак владала се у свом новом достојанству смерно и са оном мирном трезвеношћу, која јој је прибавила срдачну оданост у већине познаника њених.

О ВАСПИТАЊУ ЖЕНСКИЊА.

(Свршетак).

Многи држи, да на васпитање женске није нужно тако велик труд полагати, као на васпитање мушке деце. Но ти се љуто варају! — Видимо, да је на првом месту мати позвана да своју децу васпита; — а шта ће бити онда, ако и она сама, није добро васпатана, — ако она сама није задахнута духом спасавајуће вере Христове?! . . . Дакле, ако желимо, да нам деца буду добро васпатана, настојмо за тим, да прво добре матере — васпитатељице — нашој деци набавимо, — а то ћемо постићи, ако будемо већи труд — но до сад — улагали на васпитање девојчица, од којих ће временом матере постати. — Јер побожно васпатана мати је најјачи стуб доброг васпитања. — Не мањом опасношћу је скопчана будућност дечија, где такове нема и где се на неговање и развијање религиозних осећаја баш никаква пажња не обраћа. А то су они осећаји, који клицу свију врлина крију у себи. — Неверство и безакоње имамо, као највеће проклетство коварне образованости и криво тумачене просвећености сматрати, — које безпримерном силом осваја у свима слојевима друштва, — а особито у вишим — такозваним изобразеним — круговима. По данашњем кривом схваћану друштвеном изображена женска не може бити побожна, а по томе опет која је побожна, та није изображења. Ето то је последица рђавог или баш никаквог васпитања, — која опет грдне и штетне последице повлачи за собом.

А шта је женска без религије? — Цвет без мириса. Лађа без крме, коју ненадни вали тамо — амо бацају по бурном мору живота. Сажаљена достојно и најне-

сретније створење божије, играчка у рукама судбе и људства, с којом удес по својој ћуди ироничну игру гони, и у најбољем положају усамљено се осећа; за морална добра се неодушевљава, ма што радила, срце ће јој очајном празнином и хладноћом бити испуњено, што ће јој загорчати дане живота. Борбе живота умориће јој снагу телесну, разориће срце, које је без религије неспособно за даљу наду и уздање у лепшу будућност; узрујана поплава страсти тамо — амо баца очајницу, која је изгубила једино поуздано средство спасења: сидро вере. И када јој у крајњем часу живота све увене, не краси ју онај задни цвет вере, који би јој мирисом својим освежио старост.

А напротив женска, којој су религиозним осећајима пуне груди, само се типски назива њежним полом, — јер са овим осећајима у грудима може храбро, истрајношћу гледати опасности у очи, неће клонути од несреће и невоље, борбе јој неће уморити душевну снагу, и међу нападима искушења чврсто и непоколебљиво ће стајати, као клисура у сред мора, на којој се без трага сломије снага бурних валова.

Као што је религија чувар чистоте душевне, тако је исто радљивост најглавније јемство благостања женске.

Велик је број у данашње доба оних женскиња, које су без икакве помоћи и имања усамљено остале, упућене на милосрђе и терет других. Али женска, која је навикнута раду, свакад ће наћи себи посла, те ће се бринути за своје издржавање. Она пак, која је у нераду одрасла, постала је охола, не уме радити, а и сам

„ранг“ јој то непушта; уместо тога тужи се на живот, на свет, постане незадовољна, буде на досаду и себи и другима; — најзад одбаци од себе понос, образ и поштење своје, а многе се растану и са животом.

Посао у руке нашој женској деци! — Од природе им је дата наклоност и нагон према раду, дужност наша је само то развијати. — Не пуштајте женску децу ни тренут један беспослену и скрштених руку или у место каквих корисних књига, да којекакве романи читају, који само таштину и сујету подрађују, нити им дозволите, да и у другим раскошним забавама време траће и живот проводе, које ће ју сасвим од посла да одпаде.

Девојче још од малена подражава своју матер, те шије, пере, кува и т. д., — разуме се, ако и мати то ради. Нагон је гон на рад. Ту прилику треба свака мати да уграби, те већ од малена почевши да улива у своју кћер љубав и вољу на рад. Јер које девојче од малена необикне с корисним радњама занимати се, никад после воље на то ни добити неће; сваки ће јој посао тим мрскији бити што више пажње и постојанства изискивао буде. Склоност на нерадњу часом се код девојчета укорени и мах отме. Безпослица јој у крв и нарав пређе, коју доцније ничим више неизлечи, нити је на озбиљан рад приволети може, ту ти и последња нада пропада. У такове лење девојке је глава пуна ништавих фантазија, што је из лажљивих романа поцрпила, и које ју над осталим људима узвисише и у идеалан свет одведоше. — Занесена тим маптаријама, каква ли јој очајна дрхтавица обузме срце, када једном озбиљнији поглед баца на овај реалистички живот и када опази, како ли је грдно обманута својим сањаријама? Како ли ће тако збуњена женска моћи и помислити на обичне домаће послове; може ли та задовољна бити, кад са онаке висине идеалног живота одједном на домаће послове спадне?!

Размишљајући о томе наћи ћемо, да је најглавнија задаћа и једна од најсветијих дужности матера, да своје кћери — ма у каквом добром стању биле — озбиљном раду, простоти (у оделу), задовољству

с малим, умерености, пристојности, савлађивању својих жеља и страсти, покорности и смерности обучавају. Ако им живот више буде пружио, но колико им домаће васпитање обећаваше, с тим ће веће изненађење бити за њи и сретнијама ће се осећати, него оне, које су тако васпитане, да као с неким потраживањем ступају у живот и које увек више очекивају, но колико живот може — према одношају — пружити; та никад сретна ни задовољна не може бити, јер су јој очекивања изванредна, захтеви неизмерни.

Истина је, да матери поред оваког васпитног система замашна задаћа припада; али поуздано могу тврдити, да губитком свог уживања установљена је будућа срећа њене кћери.

На завршетку, да ме неби криво разумели, држим за нужно споменути, да могућност деловања у васпитању деце од школе никако не поричем. Школа и на пољу васпитања може веома благотворно упливисати у сваком погледу, ако су прво родитељи доста учинили својој дужности. Школа и родитељска кућа треба да стоје у најтепшој вези једна с другом. Кућа треба да потпомаже школу, родитељи треба да иду у свему на руку учитељу, — та то је у интересу њихове деце, јер школско васпитање не може довољно успевати без помоћи родитељске куће.

Када би учитељи тако удружени са родитељима деловали, неодољивом силом би навратили друштво на бољи пут, са ког је оно тако далеко залутало. Ту су опет — велим — родитељи у првом реду позвани, да први корак учине.

Јер све донде, до год дете од стране родитеља види безакоње, све донде, до год оно, што би требало, да је срцу најсветије, чује из уста родитеља омаловажавати, а на делима их понижене види, све дотле не можемо очекивати, да школа и у овом погледу успешно делује.

Где у домаћем животу религиозан дух не веје, ретко да ће учитељ изван дома то надокнадити. Никада се неће надокнадити штета, коју дете лишавајући се истините побожности у родитељској кући претрпи. — Мати треба прву клицу религије

да усади, која ће се доцније постепено развијати.

У овоме сам вам кратко указао она два фактора, — изворе свију врлина, које су најлепши украси и накит женске. Нека се труде родитељи, да својим моралним упливом и свемоћном силом примера допру донде, да религија — круна свију врлина — заузме онај простор у женском кругу, који њој припада и онда зацело се можемо надати, да ће се помоћу тога наше морално стање поправити,

Тада ће породица опет обиталиште

мира и задовољства бити, у ком ће простота, правичност узајамно поверење, искрена љубав, истинита приврженост, поштовање, заједнички осећај одушевљења за морално лепим, истинитим и племенитим добрима, — чврсто спојити чланове породице. И као што је опадање породичног живота проузроковало данашње јадно стање друштвено, тако ће исто бољитак породичног живота опет поправити друштво. —

Риђица

израдио Стеван Влајковић.

РАД ДОБРОТВОРНИХ ЗАДРУГА СРПКИЊА.

НОВОСАТКИЊА.

Добротворна Задруга Српкиња Новосаткиња имала је своју редов. седницу 18 (30.) новембра о. г. под председништвом своје начелнице гђе Јулке Радовановићке.

Главни предмет је био извештај о посљедној забави задружној, „Базару с игранком“, која је приређена у корист благајне друштвене 9. (21.) новембра о. г. По извештају прегледачица рачунских, утекло је на тој забави: 1488 ф. 28 н. а потрошено је на све потребе: 766 ф. 81 н., те је тако остало сувишка или чистог прихода: 721 ф. 47 н. а. вр. Од тога је одбор одредио 200 ф. на одело сироте школ. деце; 100 ф. на сироте удовице као божићни дар и 75 ф. на поплављене у Србији, Црној Гори и Босни, на сваку страну по 25 ф. Уједно је решио одбор, да објави у месним срп. листовима, да ће примати од грађанства за ове поплављене прилоге у новцу и оделу, и одашиљати на своје место.

У овој седници је известила начелница, да је одбор за народну кујну предао скупљен новац трима овдашњим добротворним задругама: српској православној, рим. катол. и јеврејској по 290 ф. 67 н. да отуда свака задруга своју децу школску исхрани за децембар месец о. г. и јануар и фебруар идуће године. Начелница ове задруге изјавила је, да су јој учитељи наших осн. нар. школа написали децу такову и она

је изабрала 25. деце, место 20, те ће на тај начин имати да даје на исхрану и друштвена благајна, јер је погођено по 15 нов. дневно од детета, што одбор узима на одобравајуће знање. Овом приликом је утврђено, да од 1. децембра о. г. све две и две одборкиње одлазе дневно у ту народ. кујну, да надгледе јело и пазе на ред међу децом. Прву недељу је примила на себе сама начелница.

Решено је још, да по две одборнице оду лично свакој девојци продавачици на друштвеном „базару“ да се захвале на труду, а уједно, да се у друштвеном листу и локалном листу „Ujvidék“ у изнесу јавно имена прилагача и да им се захвали на прилозима, а редарима на суделовању.

Зарад одевања сироте школ. деце одређена је благајкиња гђа Софија Јевтићка и прегледачица гђа Катица пл Новићка да набаве ствари и потребној деци поделе, ако је могуће, за св. Николу.

Суботичка задруга.

Ове године није било никако извештаја о раду суботичке добротворне задруге Српкиња, с тога ћу се потрудити, да у кратко изложим овде важније закључке. Наша задруга је држала т. г. пет одборских седница и једну главну скупштину и обављено је преко 40 предмета, међу којима су главнији: „Узет је на знање извештај о приходу обдржане 30. јануара о. г. задружне беседе, по коме је фонду припало

135 фор. 40 новч. од чиста дохода. Са задовољством саслушано је захвално писмо г. Јозефе уд. Војнићке рођ. Семзе поводом тим, што је изабрана за почасног члана задруге. Узети су на знање позиви на беседу са више страна као и разни рачунски извештаји женских задруга. Примљене су за редовне чланове задруге Кат. Кирјаковићка и Анка Радовановићева учитељица“.

У одборској седници од 29. августа прочитан је извештај прегледачица годишњих рачуна о стању задружног фонда и о иметку задружном. По томе задруга има у суботичкој штедионици и пучкој банци улога 4908 фор. 67 новч., код овдашње газд. банке деоничког друштва 68 фор. 72 новч., у ручној благајни 10 новч., свега 4977. фор. 49 новч. осим тога пет деоница газд. банке у номин вредности по 100 фор. које доносе дивиденда 8 % . Досадања питомица задруге Милева Димитријевићева јављајући писмено, да је свршила учитељску школу, и добила учит. диплому захваљује се топло на задружној потпори, што је узето на повољно знање; уједно је између две компетенткиње за задружну потпору препоручена скупштини за избор Даринка Кошићева ученица I. разреда учитељичке школе, која је показала бољу сведоџбу.

Пошто се идуће 1897. године навршује 20 година од како је постала суботичка добротворна задруга Српкиња, Емл. Мучалка покрене питање о прослави двадесетогодишњице задруге. Закључено би: предложити скупштини, да се идуће године 30. јануара одржи јубилеј двадесетогод. опстанка задруге, и то приређењем сјајне беседе, којој има предходити благодареније у цркви, а по том свечана седница задруге на којој ће се изнети у свечаном говору цео рад задруге за време од 20 година, *) а спомен на прославу и тај дан ће се овековечити у дивотном записни-

ку, који се има за ту прилику наручити и сачинити. Овај предлог је и скупштина у седници својој од 1. септембра одушевљено прихватила, и овластила одбор, да учини сходне припреме око прославе, и да се што сјајније и величанственије изведе. У овој скупштини изабрана је за почасног члана г. Јелисавета Мамужићка рођ. Јакобчић с обзиром на њене заслуге у опште, а особено према овој задрузи, које је стекла знатним прилозима и добротворством. — У овом месецу одржане су три одборске седнице, у којима су донешена решења у прилог свечане прославе задружног јубилеја.

Са задовољством бележим, да је интересовање наших задругарака све веће према своме задатку и цели задруге, и да се опажа јачи покрет у прилог заједничког рада на пољу добротворства а у корист бољитка народног, што мора сваког родољубивог Србина обрадовати. Од велике важности по будућност успешног рада је решење, којим ће се задружни статуту према духу времена и садањим потребама на боље преиначити, и по изведењу измене, задругарке и у случају престанка своје заједнице моћи ће бити спокојне и у савести мирне, јер су иметком својим расположили тако, да ће и потомство знати ценити њихова племенита дела и пожртвовања, а сиротиња ће их благосиљати. Последња тачка задружног устава за случај престанка задруге одређује сав иметак на подизање, сирот. дома за пострадале, оболеле, изнемогле женскиње из отменијег сталежа. Искуство живота и све то тежи дани, очајања и борба за опстанак код страдалника разне врсте и узрока, потпуно оправдавају крајње расположење задруге. Желити би било, да задруга покуша што учинити на остварењу склоништа за српску сиротињу и у време заједнице своје. —

БЕЛЕШКЕ.

ИЗ ДРУШТВА.

Вршачка српска добротворна женска задруга приредила је 14 нов. забаву с игранком, уз суделовање српског нар. позоришног збора са ли-

ковођом г. Хугом Дубеком; гђеце Султане Цијкуове оперске певачице; г. Михајла Марковића члана срп. нар. позоришта; г. Андре Лукића редитеља и члана срп. нар. позоришта; г. Ема-

*) Објаву о прослави овој доносимо на другом месту.

нуела Пихерта ликовође вршачког. срп цркв. певачког друштва. У живим сликама су суделовали: Гђе Ксанди и Љубица Александровића, Вида Гердечева, Милеска Гренчарска, Анка Драгићева, Таза и Олга Матејићева, Ангелина Милошевићева, Даница Милићева, Смиља Милосављевића, Олга и Мина Ранчина, Катарина и Марта Стефановића, гђа Гизела Стојковићка, гђе. Софија и Лена Цвејића, Олга и Јулка Цијукова, г. г. Ђура Васиљевић, Ђока Гергеч, Душан Гершић, Влада Димитријевић, Милан Јовановић, Ника и Стеја Кешански, Ђока Милошевић, Ђока Младеновић, Пера Поповић, Иван пл. Риђички, Ђура Стојковић, Урош Стојковић, Др. Коста Хаџи, Ђура Цвејић, Јоца Црни; — деца: Милица Драгића, Смиља и Милена Недељковића, Милушка Пихертова, Тода Обрадовића, Мита Стефановић, Љубиша Цвејић, Коста и Јоса Јовановић, Коста Ђорђевић, Душан Богдановић, Славко Драгић.

Суботичка добротворна задруга српкиња приређује приликом 20. год. прославе свога постанка у гостионици код вароши Пеште на појутарје нове године јануара месеца 2/14-ог, год. 1897. на добротворне цјели Беседу са Игранком уз пријатељско суделовање гђа: Милоша Раића рођ. Миле Радић из Сегедина (певање), гђа. Зорке пл. Рогулић (гласовир), гд. А Хаџића председника Матице (говор) Еугена Стојановића из Будимпеште (чело) велико гудало и пратњу Фрање Гаала управитеља Суботичке гласбене школе и више њих. Улазна цена два реда седишта под бројем 1 ф. 50 нч. Остали седишта 1 ф. на каси 20 нч. скупље, велика галерија 2 ф. мала галерија 1 ф. 50 нч. Почетак тачно у 8 сати. Тај исти дан пре подне у 1/2 11. сати скуп свију овдашњи и страни гостију у великој дворани код вароши Пеште. У 11 сати благодареније у православној српској цркви. После благодаренија свечана скупштина у великој дворани код вароши Пеште. У 1 сат банкет, који приређује Задруга у почаст изасланицама и изасланицима страни Задруга. Ко се жели од овдашњи за банкет уписати, нек се изволи пријавити код председнице приређивачког одбора гђ. Емилије Мучалов, четири дана пре прославе, пре подне до 12 сати. Цена за банкет 2 ф. од особе. Стране задруге се умољавају 8 дана пре прославе пријавити број изаслани заступника, да се за станове и места на беседу приправе. Добровољни прилози примају се благодарношћу.

ЗА ДОМАЋИЦЕ.

У платну ланеном да познамо има ли памука. Узмемо парче суве крпе ланене, па је замочимо у зејтин, и за тим добро исцедимо. Ланени конци постану сад прозирани, а памучни остану бели, па их тако можемо избројати.

Р А З Н О.

Несреће од поплаве. Са свију страна из српских крајева стижу вести о великој несрећи, која је тамошње становништво постигло од елементарног злог удеса, од поплаве. Силне реке су набујале и потопиле многе плодноне пределе, те тамошњи свет очајно гледа развалине свога благостања, и страшљивим погледом гледа у будућност. Поплављени су многи крајеви у Србији, Босни и Херцеговини, Црној Гори и Старој Србији. Владари и владе дотичних земаља су знатним прилозима притекли у помоћ, а и земаљске владе и поједини одбори су издали позиве на прикупљање припомоћи за пострадале од поплаве. Добротвора друштва, и женске задруге зацело неће заостати кад треба овим невољницима брзу помоћ пружити. И овдашња добротворна задруга Српкиња Новосаткиња даровала је на сваку страну по 25 фор. и готова је да прима и тамо одашиље сваки прилог у новцу и оделу, који би јој се ма с које стране доставио.

80 годишњица. Катихета у српској вишој девој. школи новосадског г. проторејер Павле Балта прославио је у кругу своје породице и својих пријатеља 80 годину свога живота, коју је божјом помоћу у крепком здрављу дочекао. Његове ученице су му такођер проздравиле ову славу, и беше врло дирљив приказ видети и чути овај поздрав ученица и отпоздрав старога г. проте. Нека га Бог поживи још дуго у здрављу!

Ретка слава. Г. Нестор Миковић учитељ сентомашки навршио је 40 година своје учитељске службе. Том приликом су Сентомашани, све његови ђаци, приредили светковину у славу њиховог учитеља. Слављеник је и са стране добио многе поздраве, који су сви под једнаке жеље доносили: Да дочека још многе плодове свога утруђеног учитељског рада. — Заиста је лепо то, и велика награда за слављеника, кад је видно, како се врлина захвалности, коју је он својим ученицима још као малој деци у срца усађивао, — развила до видљивог знака прославе.

П Е С М Е.

ТУЖАН СЛАВУЈ.

Тужан славуј, тужан лети —
Кроз шумице и кроз гаје —
Гају, шуми прича јаде,
И претешке уздисаје.

Имао сам милу драгу —
Ваш ко анђо бјеше красна —
Бјеше дивна ко даница,
Кад с' истока сијне јасна.

Она мене љубила је —
А ја б' за њу живог дао,
Дође душман, трже цвјетак,
Што је крај мог срца цвао.

Ах и сад се сјећам живо,
Успомене тога дана —
Ах сјећам се и тог мјеста,
Гђе ми ј' срећа узабрана!

Ах сјећам се... — хтједе славуј,
Чарној гори још да збори —
На срце му суза паде,
На земљи се славуј створи!

Јеремија.

Л И С Т И Ц И.

КЊИЖЕВНИ ПРИКАЗИ.

Велика споменица из Русије. — свеска прва. Писма из Москве са крунисања Николаја II Александровића, руског цара и Александре Феодоровне, руске царице (са више слика) написао Арса Пајевић. У Нов. Саду. Издање књижарнице А. Пајевића 1896. године. — цео чист приход ове књиге намењен је фонду Др Ђ. Натошевића за удове и сирочад учитељску. — Цена 60. н. или 1. дин. 30. пара дин. — Штампарија Ђорђа Ивковића у Нов. Саду. —

Арса Пајевић је познат својим живим, својим слатким и одушевљеним описивањем путописних црта и доживелих и виђених призора. Ово му је четврта књига те врсте, која описује овогодишње крунидбене свечаности у Москви, а уз то описује богатево и лепоту Кремља и историчан манастир руски св. Тројичка Лавра.

Ко није никад видео Руса, њихову ношњу, њихов начин живота, њихову побожност, он ће из овог описа све то дознати тако потанко, као да је живео међу њима; а оне крунидбене слике и прилике указаће му се тако јасно, као да их и сам гледа; још кад уочи и оне слике, што приказују оне описе, а он ће се пренети душом у оне крајеве и гледаће душевним очима све

оно, што су гледали и они, што су тамо били и учествовали у оној реткој и величанственој светковини великог руског народа.

Књига је, према маленој цени врло укусно израђена те, с обзиром на добротворну целу којој је чист приход намењен, препоручујемо ову књигу за лепу забаву и поуку нашим читаоцима.

— Н.

У наклади В. Валожича у Београду изишло је: „Таблица критичких дана“, коју је по фалбовој теорији израдио П. Манојловић за 1897. год.

Таблица садржи за сваки месец бројеве од 1 до 31 који означавају дане (датум) у дотичном месецу. — У колико су ти бројеви истакнути крупнијом штампом, у толико је вероватније да ће тога дана бити кише или (према годишњем времену) снега.

Таблица је израђена на фином картону у укусном облику и веома подесном формату, да се може носити у џепу — штампана је лепа и чиста — цена је комаду само 20 хелера или 10 новчића — може се добити у књижарницама новосатским и панчевачким.

Српкиња, илустрован календар за наш женски свет, за 1897. годину. Уређује Јован Поповић. Година друга.

О овом ваљаном женском календару не можемо сада опширније проговорити, јер нам је при закључку листа стигао. То ћемо у идућем броју учинити. Само ћемо да упозоримо наше читаоце, да је изашао, и да би ваљало, да се наше женскиње заузму за њега, да се што више распостире, јер је уредник све могуће учинио, да му садржина буде што обилатија и одабранија, па се је надати, да ће од оних, којима је намењен у обилатој мери и потпомогнут бити.

Српски великобечкеречки календар за просту годину 1897. Цена је 20 новчића. Издање српске књижевнице Ј. Грчића. Година тридесета Осим календарског дела има и књига за народ из које спомињемо чланке „Не продаите храну у напред и „Ракија је отров“. Овај наш стари календар препоручујемо нашим кућама.

Гуслар, српски народни календар за 1897. год. Цена је 25 новчића. Издање српске књижевнице Ј. Грчића. И овај календар доноси у својој књизи за народ, лепе и корисне поуке. У њему налазимо поуке за наш народ о меници, као и у писмима једне младе матере поуке о неговању и васпитавању деце. Препоручујемо га.

КЊИЖЕВНЕ ВЕСТИ

Балканска царица, драма црногорског књаза Николе I, изишла је сад скоро у немачком преводу у Берлину. Превео ју је Heinrich Stümcke.

Из Херцеговине. Приповетке Свет. Ђоровића. Издање књижевнице Срет. Ђорђевића. У Београду 1896. —

Позив на скупљање народних умотворина. Милан Стојшић, професор учитељске школе послао нам је позив ради скупљања српских народних децјих молитвица, игара песмица (за декламовање и певање) приповедака, скаске, загонетака и пословна занимања. У позиву своје вели, да деца у забавиштима треба да се уче на оном градиву, које је у српском народу постало. А таког градива до сада нема скупљеног, па је рад да то покупи и у књигу отштампа; — и позива сваког родољуба, да гореспоменуте игре, песме, и остало скупљају и њему пошаљу.

У једно моли, да родољубиви скупљачи тачно обележе:

1) Своје име и презиме, место (округ, државу) где су скупили послате умотворине.

2) Име (наслов) игре, песме и т. д.

3) Колико деце учествује и како се обавља дотична игра (да ли у колу, седећи или стојећи) пословни рад и. т. д. Именовање помоћних средстава (градива) и тумачење израза (провинцијалних).

4. Поред песмице за певање, ако је поле могуће, нотама исписану арију.

Пошиљке ваља упутити на адресу: Milan Stojšić profesor, Zombor (Ваџка) — Угарска.

Декамерон сто прича од сто најславнијих писаца светске књижевности. Уз сурадњу сурадника „Бранкова Кола“ изашла је пета свеска са овим садржајем: Црни вео (Charles Dickens). (Свршетак). — Мати и кћи (Д. В. Григоровичъ). — Задатак (А. Чеховъ). — Пролетје и живот (Котъ Мудлика) — Сеоска студија (Ernst Ahlgren). — Госпођа де Отфџ (Noël Bazan). — Мала Грета (Alfred Hedenstjerna). Цена је свесци 20 новч.

Изашла је у Нишу Слава свеска IX, са овом садржином;

Ослушни брате. . песма од Љубице — Љубимо свој српски језик, од Б. — Нема богаства без здравља, од Др. М. Л. — Српско име, песма од Бог. С Милановића, Крајишника — Католички кластер и Српство од Ар ова.

Српске земље и народне умотворине: — 1 Српска лавра — Хилендар, од Р. Аг. — 2. Св. Сава у Сићеву, народно предање (са сликом), од Јакова Поповића. — 3. Бели Мемед крстио попа, од М. — Бели Мемед казнио сељака, од А.

Српски народ: Краљевина Србија, — Кнежевина Црна Гора, — Стара Србија, — Македонија, — Босна и Херцеговина, — Срем, Банат и Бачка — Краљевина Хрватска и Славонија, — Краљевина Далмација, од А. и Б. —

Енглези о Србији. — Српско родољубље. — Књиге за народ. — Читуља. — Књижевни оглас. — На знање. —

Цена је листу: на год. 4 дин., на по године 2 дин. Рукописе ваља слати уреднику Мил. Башићу, а претплату власнику Мити Ивковићу.

Српски В. Кикински илустровани календар за просту годину 1897. Уређује Љубомир Лотић. Година 17. Цена 25 новчића. Издање српске књижевнице Јована Радака.

У књизи овој има осим календарског дела још и народни забавник, у ком наилазимо на лепо написан чланак „Слава српске народне књиге.“ Ту се износи, ко нам је био Вук Караџић, ко ли Даничић, Бранко па Његуш. Тако-

ћер заслужује пажње и чланак „Стање нашег земљо радничког сталежа“ од дра Саве Путника, па онда поуке о сађењу воћака и пчеларске поуке. Календар овај са своје ваљане садржине заслужује сваку препоруку.

Орао велики илустровани календар за 1897. годину, уређује уз сарадњу српских књижевника Паја Марковић Адамов. Цена 1 круна (50 новчића). Ово је већ 23 лет орлов, који нам под новим уредништвом доноси много поучних забавних и корисних ствари. Радови Ст. В П и нашег знаменитог пчелара Јована Живановића су већ давно познати. У препоруку гимнастике проговорио је Тих. Остојић, а домаће поуке донео је стручњак овде новајлија Светозар Жарац Игалић. Осим ових наведених чланака има после много поучних чланака из разних грана привреде, особито из виноградарства. Календар овај који је већ до сад познат у нашем народу, доћи ће добро свакој српској кући.

ЧИТУЉА.

† Јеремија Мађаревић, православни епископ-будимски, преселио се у вечност 9 (21) Новембра у 74 година свога живота. Нема ни година дана, од када је св. Синод изабрао блаженоупокојеног за Епископа, па је ето већ опет будимска дијецеза остала обудовљена. Покојни Епископ је рођен у Батосеку, у толнанској жупанији 1822 године; а од год. 1864 је био парох и доцније протопресвитер будимски, где је као муниципални представник уживао велико поверење у високим круговима.

Земни остаци блаженоупокојеног Епископа опојани су 13. (25) новембра, и сахрањени су у гробници Св. Андрејске саборне цркве.

Вечна му памет, мир и блаженство души његовој!

† Амалија уд. Лепа род. Александровић, умрла је у својој 42 години у Вршцу. Покојница је била образована Српкиња и ревностна потпомажућа чланица вршачке српске добротворне женске задруге Мир пепелу њеном!

† Софија Бумбић, вредна и добра кћи и узданица својих родитеља, умрла је у Иригу 29 Октобра. Покојница је свршила у Нов. Саду вишу девојачку школу. Била је добра ученица, послушна кћи и помоћ матерна. Нека ожалостеним родитељима Бог милостиви пошље утехе, а покојници нека даде у рају насеље. Лака јој земља била!

† Јулка Чордарева. Ретко се одваже и имућнији људи из ратарског сталежа, да школују мушко а камо ли женско дете; али овде се одважио сиромашан човек из Бегеча, да школује своју ћерку Јулку на њено велико мољакане; и није погрешно. Дете је, за четир године свршило српску вишу девојач. школу у Нов. Саду с одличним успехом и научило потпуно мађарски и немачки језик, својим сопственим трудом и отац јој меркао место, да ју спреми за поштарку, па у том се напрасно поболе дете и отац је на Ваведеније о г уз велико саучешће целе општине бегечке предао матери земљи; своју дику, свој и школеки понос и растужио наставнике и другарице њене, које јој довикују: Лака ти црна земља била, наша добра и дична Јулка!

ЈАВНА ЗАХВАЛА.

Г. Арса Пајевић и његова добра супруга Ана даровали су ми при поласку у учитељску школу прошле школ. 1894-5 г. 15 ф, и почетком ове 1895-6. г. 10 ф. тиме су ме обвезали благодарношћу за цео век; али осећам да треба и овим јавним путем, да им кажем, хвала! живели и срћни били таки родољуби,

У Сомбору 4. (16). новембра 1896.

Софија Продановићева
приправница.

ПРИЛОЗИ НА ПОПЛАВЉЕНЕ:

Гђа Марија Ђ. Николић из Темишвара, приложила 5 ф на поплављене Црногорце.

ИЗВЕШТАЈ

о Базару с играчком, који је приредила Добротворна задруга Српкиња Новосаткиња 9. (21.) новембра 1896.

І. Приход:

1. добровољни прилози:	402.10 ф.
2. улазнице	206.— ф.
3. од базара	880.18 ф.

свега 1488.28 ф.

ІІ. Трошак:

1. На дворану, музику и др.	179.50 ф.
2. На јела, пића, цвеће и др.	587.31 ф.

свега 766.81 ф.

ІІІ. Чист приход	721.47 ф.

Добровољне прилоге дароваше:

По 25 ф: Фирма Редлих Оренштајн и Шпицер из Беочина; гостионичар код Јелисавете из Нов. Сада г. Фирст.

По 20 ф: Његова Светост патријарх српски Георгије Бранковић; Јулка Радовановићка;

По 15 ф: Централни кредитни завод у Нов. Саду;

По 10 ф: Др. Ивковић (Загреб);

По 5 ф: Његово Високопресвештенство г. епископ бачки Герман; њег. Високопресвештенство г. епископ вршачки Змејановић; Благородни г. Копер абат, Тока Павловић (Панчево); Гавра Мијатовић; Ангелина Пауновић (Карловци); Ректор богословије г. Јов. Вучковић (Карловци); гардеробер Петровић; Анастасија пл. Мајна, Мила Радовановићка; Персида пл. Мандић; директор Вароши; Др. Емил Гаврила; Исидора Дунђерска; Софија Јевтићка; Новосадска Штедоница; I. Ujvidéki Magy. Előlegezési egylet; пресветла гђа жупаница Флат; Љубица Димовићка; Катарина Мијатовићка;

По 4 ф: Јаша Дунђерски (Сентомаш); Др Душан Миланковић (Осек); Ђорђе Мијатовић; Др. Душан Милић; Др. Јован Грујић; Марија Фишер;

По 3 ф: Викторина Јанковићка; Лаза Миловеш; Др. М. Полит Десанчић; Т. Хирш; Ф. Алтвирт; Десанка пл. Бајића; Марија Душана Јовановића; Српска задруга за међусобно помагање и штедњу у Нов. Саду; Катица пл. Новићка;

По 2 ф: Боришка Дицген; Младен Гавански (Сентомаш); Др. Ненад Бикар (Сомбор); Др. Коста Радојичић (Земун); М. Глигоријевић; Бранко Којновић; Паја Романовић; Нина Николићева (Иланца); Марта Кондороши, Марта Станојевићка; Бојкић; Ареа Миленковић; Олга Турчићка; Софија Пушибрк; Целестина Менрат; Александра Стефановићка; Шарлота Блау; Матилда Курелац; Марија Димитријевићка; Милева Вукичевић; Марија Вучетићка; Евица Шилићка; Јулка Јевтићка; Кристина пл. Новићка;

По 1 ф. 50 н: Паја Георгијевић; Софија Спасојевићка;

По 1 ф: Гавра Плавшић; Мита Манигодић; Душан Цекић (Загреб); Јован Георгијевић; Војин Поповић; професор Zahnbaueg; Шандор Адамовић; Савка Суботић (Београд); Јозефина Шпрајбер; Др Шосбергер; Бета Варађанина, Вида Давидовац, Евженија Ернет, Ј. Храниловић, Штајнер, Љубица Велимировић; Јелка Лујановићева; Ана Павловићка; Илонка Ернет, Јелисавета Натошевићка; Паулина Левингер; Франк; Берцелер; Еремић, Обермилер; Михајиловић; Ђ. Ивковић; Марковићка инцинирка; Софија Бипарићка; Марија Гајгер; Софија Адамовићка; Н. Н.; Сајдлинг; Браћа Мирилови; Клајн и Попер; Радовановић; Ангелина Георгијевић; Марија Гавриловић; Јулије Офнер; Јулија Физели; Етелка Левингер; Ана Лакић; Милица Барићка; Матилда Грозингер; Марија Максимовићка; Кристина Ковачевићка; Ангелина Продановићка; Лука Јоцић; Јулија Дракулић; Љубица Вукићевић; Драга Саве Петровића; Даница Гостовићка; Амалија Канас; Анка Грујић; Милица Др. Мил. Ђурића; Катица (Жан). Дера; Коста П. Миросављевић; Милица Брзакова; Катица Чушић; Љубица Моловић; Мара Симе Ђурића; Милица Нецкова; Катица Ђурић (протиница); Милева Милованова; Лаза Максимовић, В. Фајт; Јован Јерковић; Јелисавета Павловићева (учит.); Хај; Катица Сајдл; Катица Попадић; Даница Милићка; Рабшетри; Софија М. Ђорђевићка; Даринка Огњановићка; Салаји Лајош; Павле Балта; Марија Ненадовић; Марија Лугумерски;

По 50 н: Нина Јездимировић, Н. Н.; Вајнфелд; Хергер; Марија Варнаји; Ана Попов; Јелена Стојковићка; Филип Михајловић; Милица Зрнић; Шафер; Брежовски.

По 40 н: Н. Н.

По 20 н: Јелена Бабић;

Свима приложницима, суделачицама и редитељима изјављује се најтоплија захвала.

Одбор.

НАШИМ ПОШТОВАНИМ САРАДНИЦИМА И ПРЕТПЛАТНИЦИМА НА ЗНАЊЕ.

Од нове године наступа у уредништву овога листа промена. Досадашњи наш дугогодишњи сарадник г. АЛЕКСАНДАР ЈОРГОВИЋ, ступа уз уредника досадашњег у уредништво, а и администрација прелази у друге руке. Стога умољавамо наше поштоване сараднике и поштоване претплатнике, да рукописе, односно претплату од сада шаљу само на „Уредништво Женског Света“, а не на име којег уредника.

Цена листу и излагање остаје по старом.

Уредништво и администрација „Женског Света“.